

Vaikuta lähipalveluiden tulevaisuuteen!

10.2.2015

Tilaisuuden koonti

Tiivistelmä

- 10.2.2015 Finlandia-talolla keskusteltiin lähipalveluiden tulevaisuudesta ja esiteltiin 2-vuotisessa Kyläkauppahankkeessa luotu **toimintamalli**, joka avasi uudenlaisen yhteistyön kuntien, yritysten ja kolmannen sektorin toimijoiden välillä
- Kyläkauppahanke kokeili, tutki ja mallinsi ympäri Suomen erilaisia tapoja hyödyntää **kyläkauppaa erilaisten yksityisten ja julkisten palveluiden rajapintana** → tulos: kauppa voi toimia kunnallisten sekä yksityisten palveluiden pisteenä, linkkinä, keskuksena
- Uuden toimintamallin avulla voidaan tulevaisuudessa tuottaa **paikallisin resurssein** nykyistä parempia ja monipuolisempia lähipalveluita niin kylissä, lähiöissä kuin taajamissakin
- Toimintamalli sekä hankkeessa syntyneet ratkaisut ovat kenen tahansa toimijan **käytettävissä ja hyödynnettävissä**.
- Jotta malli saataisiin valtakunnalliseen käyttöön, tilaisuudessa julkaistiin myös **keskustelualoite** 8-vaiheisesta lähipalvelukokeilusta, jossa toimintamalli vietäisiin käytäntöön halukkaissa pilottialueissa. Kokeiluhankkeesta kiinnostuneet voivat olla yhteydessä: Ilkka Nieminen, 0500 422 216, ilkka.nieminen@pty.fi

- Tämä dokumentti on tiivistelmä 10.2.2015 tilaisuuden sisällöstä.
- Voit ladata itsellesi tilaisuudessa julkaistut sekä esitetyt materiaalit. Ne ovat saatavilla osoitteesta: <http://bit.ly/kylakauppahanke>
  - *Lähikaupasta monipalvelupiste yksityisen ja julkisen yhteistyönä* - Paula Risikko
<https://www.dropbox.com/s/f25hj8enq490tj9/L%C3%A4hikaupasta%20monipalvelupiste%20-%20Risikko.pdf?dl=0>
  - *Miten säilytämme toimeliaisuuden kuntakeskusten ulkopuolella?* - Timo Kietäväinen
<https://www.dropbox.com/s/ve3hgja1mixn5te/Toimeliaisuus%20-%20Kiet%C3%A4v%C3%A4inen.pdf?dl=0>
  - *Kyläkauppahankkeen keskeiset tulokset* - Sami Tantarimäki ja Jussi Nyrhinen
<https://www.dropbox.com/s/dlgq4fm0oix6f7u/Tulokset%20-%20Tantarim%C3%A4ki-Nyrhinen.pdf?dl=0>
  - *Saako olla yksityisiä ja julkisia palveluita kyläkaupasta?* - Ilkka Nieminen
<https://www.dropbox.com/s/xwl9tsru0jolj3k/Keskustelualoite%20-%20Nieminen.pdf?dl=0>
- Hankkeen julkaisut:
  - *Kyläkaupan palveluopas*
https://www.dropbox.com/s/biqcfjwqjs3avpe/Kylakaupan_palveluopas_web.pdf
  - *Keskustelualoite kuntien, yritysten ja asukkaiden palveluyhteistyön kehittämiseksi*
https://www.dropbox.com/s/g36gl8e7ggtxq97/Kylakauppaesite_web.pdf?dl=0
- Tilaisuuden esitykset sekä paneeli on myös katsottavissa verkosta: <http://videonet.fi/pty/20141210/>

Kyläkauppahankkeessa luotu toimintamalli mukautuu joustavasti sen mukaan kuka paikallistoimija ottaa kokoavan tahon roolin omalla alueellaan. Jotta tähän päästään, täytyy paikallistasolla synnyttää **aktiivisuutta, valtuuttamista ja vastuuttamista.**

Kyläkauppahankkeen luoman toimintamallin mahdollisuudet ja hyödyt

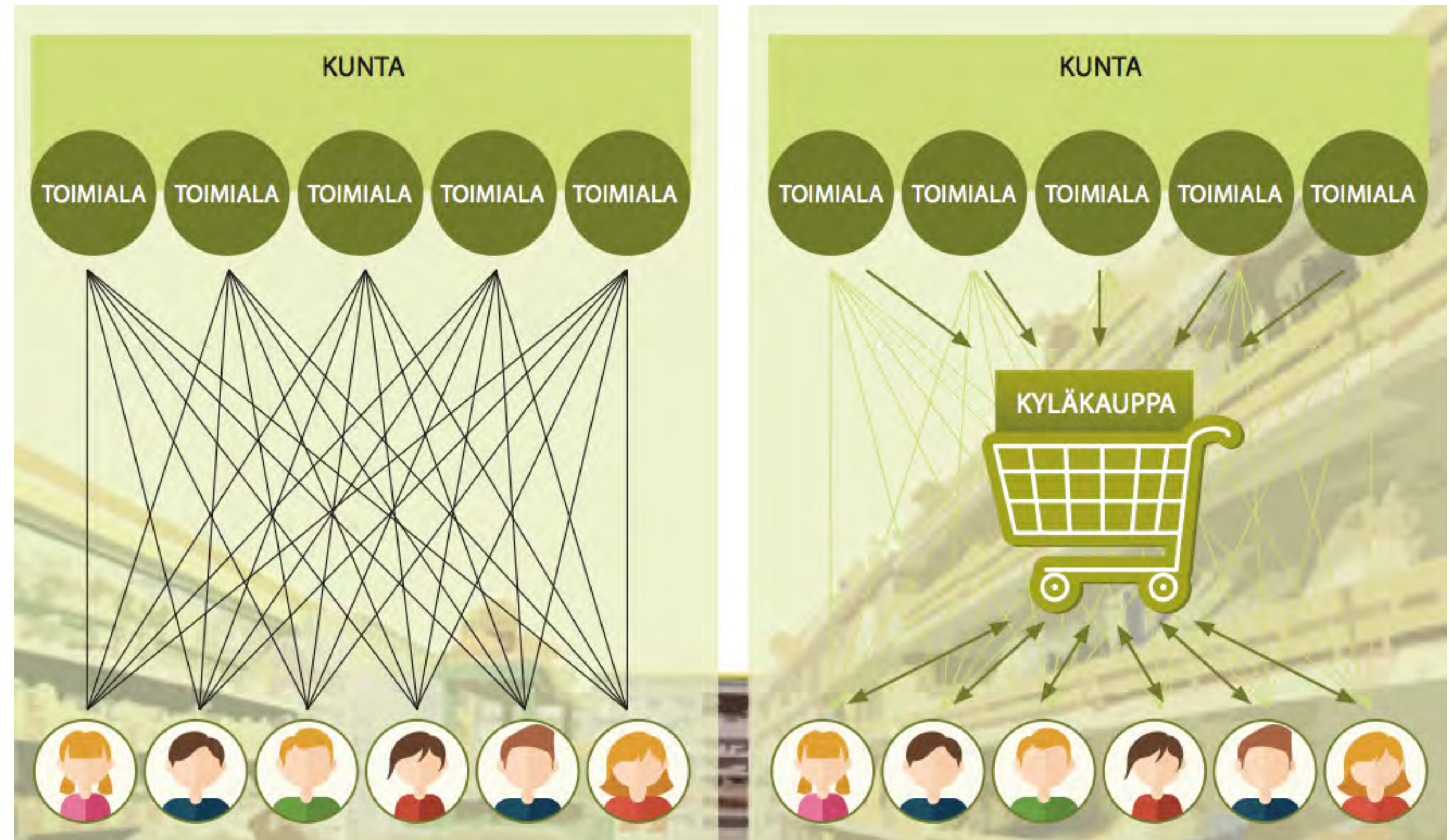
- Palveluiden tuottamisen **yhteistyö on mahdollisuus sekä eilinehto** kyläkaupoille, kunnille ja palveluntarjoajille
- Kattavalla oheispalveluvalikoimalla on asiointia lisäävä vaikutus, yksittäisten palveluiden on arvioitu lisäävän myyntiä n. 5-20 %
- Kyläkauppayhteistyö mahdollistaa kustannussäästöt eri tahoille (mm. tilat, jakelu, henkilöstö) ja sujuvan palvelun

”Vaikka verkkopalvelut avaavat mahdollisuuksia, esimerkiksi posti- ja pakettipalveluita, kierrätyspalveluita tai lääkkeiden jakelua ei voi tuottaa etäällä kuntalaisista. Jos kauppa joutuu lopettamaan palvelut, niin kauppa kuolee - ja päinvastoin.”

LÄHIKAUPAN OHEISPALVELUIDEN TÄRKEYS ASIAKKAILLE

- Kaikkien yhteinen asia: **lähilogistiikka sekä LähiPED** (lähiPalvelut + lähiElinvoima + lähiDemokratia)
- Toimintamallissa yhdistyy harvinaisella tavalla jokaisen eri sidosryhmän **yhteinen tavoite ja tahtotila** ruohonjuuritasolta johtoon:
  - *kunnat*
  - *kyläyhteisöt*
  - *yksityiset ja julkiset palveluntuottajat*
  - *kauppa*

Kyläkauppa palveluiden solumukohtana

Tilaisuudessa esitettyjä kansallisia näkökulmia lähipalveluihin ja niiden tuottamiseen uudella yhteistyöllä

”Läheltä saatavat käyttäjälähtöiset palvelut edistävät vanhemman väestön kotona asumista, helpottavat lapsiperheiden arkea ja parhaimmillaan myös pienentävät kuntien ja valtion kustannuksia. Lähipalvelut ovat siis hyvinvointipalveluja. ... Niiden merkitys on valtava asukkaille. Koskee niin kyläkauppoja kuin muitakin palveluita. Jos ei ole palveluita, kylät kuolevat ... Uudenlainen tapa tuottaa palveluita vahvistaa myös kylien yhteisöllisyyttä.”

- Paula Risikko, liikenne ja -kuntaministeri

”Yhteistyötä tukisi valtakunnallisesti hyödynnettävä puitemalli, jossa kunta määritteli kylän, taajaman tai lähiön lähipalvelutarpeet. Seuraavaksi alueen toimijat tekisivät kunnalle tarjouksen lähipalvelu-kokonaisuudesta. Palvelut toteuttaisivat lähellä kuntalaista olevat paikalliset yritykset ja kolmannen sektorin toimijat tukien näin kunnallisia toimijoita.”

- Timo Kietäväinen, Kuntaliiton varatoimitusjohtaja

”Kyläkauppojen määrä on laskenut noin kolmellakymmenellä vuosittain ja niitä on enää noin 300 ... Kaupalla on valmius ja ennen kaikkea tahtoa ryhtyä entistä syvempään yhteistyöhön haja-asutusalueiden, lähiöiden ja taantuvien taajamien lähipalveluiden kehittämiseksi.”

- Arttu Laine, PTY:n puheenjohtaja, SOK:n kenttäjohtaja

”Lähikauppojen valtti voi olla lähipalvelut ja lähiruoka. Meidän tulee lainsäätäjinä poistaa niitä esteitä, jotka estävät maalaisjärkistä toimintaa. Riista, liha, kala, kasvikset ja marjat tulee pystyä hankkimaan suoraan toimijoilta ilman raskasta byrokratiaviidakkoa. Kyläkaupat voivat olla avain myös tuottajan ja kuluttajan lähentämiseen verkkokaupassa.”

- Anne Kalmari, kansanedustaja

Kyläkauppahankkeen ehdotus lähipalvelukokeiluksi

- Lähipalvelukokeilu on esitys kyläkauppahankkeessa luodun **toimintamallin käytäntöön viemiseksi** alueilla, joissa on kykyä ja halua tartuta toimeen
- Se on samalla myös esitys esimerkiksi ministeriön johtamaksi valtakunnalliseksi hankkeeksi, jossa kokeillaan paikallisen elinvoimaisuuden kannalta olennaisen palvelukeskuksen
  - palvelukonseptia,
  - palvelutuotannonjakoja,
  - ylläpitämisen mahdollisesti edellyttämiä sopimuskäytäntöjä,
  - ylläpitämisen mahdollisesti edellyttämää lainsäädännön kehitystarvetta ja
  - ylläpitämisen mahdollisesti edellyttämiä rahoituksen tukimuotoja
- Katso **lähipalvelukokeilusta lisää** Keskustelunaloite kuntien, yritysten ja asukkaiden palveluyhteistyön kehittämiseksi - esitteen sivuilta 10-13: https://www.dropbox.com/s/g36gl8e7ggtxq97/Kylakauppaesite_web.pdf?dl=0

”Täytyy olla keino solmia erilaiset hankkeet ja hankkeiden kokeilut yhteen.”

10.2.2015 tilaisuudessa esitettyjä näkemyksiä, kommentteja ja keskustelua

”Tuleva kuntastrategia tarjoaa mahdollisuuden toimintamallin ajatusten hyödyntämiselle. Siinä lähdetään asiakkaiden ja kuntalaisten tarpeiden kuuntelusta.”

”Kunnat ovat erilaisia - tarpeen luoda konsepti, mutta joustavasti toteutettava. Moni miettii tahollaan, mutta kuka on se kokoava taho, joka koordinoi? Monopoliin palveluvelvoite on hukassa, senkin soisi löytyvän.”

”Uhka lähipalveluiden poistumisesta nostattaa tunteita, jos ainoa kauppa häviää. Uhka palvelun poistumisesta luo yhteishenkeä.”

”Olen samaa mieltä, että raja-aidat ON poistettava, myös mielestä hyviä kokemuksia on myös kunnan työntekijöiden omilla ideoilla, kun annetaan LUPA TEHDÄ TOISIN.”

”Kyläkauppahankkeen toimintamalli solmii erilaiset hankkeet ja hankkeiden kokeilut yhteen.”

”Logistiikasta - olisiko yksi näkökulma tuottaa sekä palveluita kotiin, että kunnan asukkaan kuljetus kotoa palveluiden ja muiden asukkaiden ääreen? Kokemus kertoo että sosiaalinen tapaaminen on tärkeä esim vanhusten toimintakyvyn ja asioiden hallinnan kannalta.”

”Hienoa, jos kunnat oikeasti purkavat siloja.”

”Alkolla tilauspisteitä 110, Systembolagetilla yli 500, pitäisikö tehdä jotain?”

”Fimean apteekkareilta perimä 1500 lupamaksu apteekkien palvelupisteistä tulee heti poistaa.”

”Jos lähikaupat ovat tärkeitä, lähikaupan toimintaedellytysten turvaaminen pitäisi kirjata hallitusohjelmaan.”

Ilkka Nieminen

Kyläkauppahankkeen projektipäällikkö, johtaja, PTY

0500 422 216, ilkka.nieminen@pty.fi

Kyläkaupasta yksityisten ja julkisten palveluiden käyttöliittymä -hankkeen tavoitteena oli uudistaa kyläkaupan toimintamallia siten, että alueiden asukkaille ja muille kyläkauppojen asiakkaille voidaan tarjota kannattavasti monipuolinen yksityisten ja julkisten palveluiden paketti.

Hankkeessa olivat mukana Päivittäistavarakauppa ry, Turun yliopiston koulutus- ja kehittämiskeskus Brahea sekä Jyväskylän yliopiston kauppakorkeakoulu. Hankkeen yhteistyökumppaneita olivat Alko Oy, Itella Posti Oy, Suomen Kuntaliitto, Matkahuolto Oy, Raha-automaattiyhdistys (RAY), Veikkaus Oy ja Yliopiston Apteekki Oy. EU ja Hämeen ELY-keskus rahoittivat hanketta Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman kautta. Kaksivuotinen hanke päättyi 28.2.2015.